
BOEKENNIEUWS

**Die Tagfalterfauna
der Rhön**

Vijf jaar na de vorige verspreidingsatlas van de Rhön is nu al weer een bijgewerkte en verbeterde versie verschenen. De Rhön is een heuvelachtig (tot 875 m hoog) gebied op de grens van Hessen, Beieren en Thüringen. Sinds 1984 zijn er 109 inheemse soorten vastgesteld. Vergelijk dat eens met de 70 soorten in Nederland, waarvan er ook nog eens 17 zijn verdwenen. Ook uit de Rhön verdwenen enkele soorten,

zoals recentelijk het Gentiaanblauwtje en het Veenhooibeestje. Desondanks hoort het tot de rijkste gebieden in Duitsland. De belangrijkste oorzaken van deze vlinderrijkdom zijn de lage bevolkingsdichtheid, hoge ecologische diversiteit, weinig intensieve landbouw en grote verschillen in klimaat en bodem. Op de koele hoogvenen vliegen de Veenbesparelmoervlinder en de Veenluzernevlinder, op de droge graslanden kun je het Witstreepblauwtje, Kroonkruidblauwtje

en de Heremiet tegenkomen. Van deze laatste soort zijn hier de grootste populaties ten noorden van de Alpen aanwezig. En dat allemaal binnen een half uurtje autorijden van elkaar. Een mooi gebied voor een korte vakantie dus.

Het boek zelf is eigenlijk een speciaal nummer van het blad *Oedippus*. De auteur is een uiterst kritische wetenschapper, die elke waarneming nauwgezet heeft gecontroleerd. De kaartjes zijn dan ook zonder meer correct en betrouwbaar. De (Duitstalige) tekst is meestal vrij kort, maar geeft juist bij de interessante soorten veel extra informatie. Wie een korte vakantie wil doorbrengen in dit gebied zal voor het hoofdstukje over 'Butterfly Watching' (ja, de Engelse term wordt gebruikt) interessant vinden. Er worden tips gegeven waar de beste vlindergebieden zijn en welke stafkaart je moet hebben. Erg handig als je weinig tijd hebt en veel wil zien. Samenvattend: voor wie de Duitse taal geen probleem is en een leuk vlindergebied zoekt op een uur of vier rijden van Arnhem is dit een aanrader.

Kudrna, O. (1998) Die Tagfalterfauna der Rhön. *Oedippus* 15, 1-158. Prijs: DM 35,-. Te bestellen bij Dr. O. Kudrna, Gesellschaft für Schmetterlingsschutz e.V., Brombergstr. 6, D-97424 Schweinfurt, Duitsland

Chris van Swaay

De Interactieve Flora van Nederland en Vlaanderen

Een Flora is meestal een dik boek waarmee je de naam van een plant kunt bepalen. Hierbij begin je bij de eerste sleutel en kom je na enige tijd door nauwgezette beantwoording van alle vragen uiteindelijk tot de juiste naam van de plant. Dit is meestal een heel karwei, waarbij je niet zelden verkeerd uitkomt en je niet precies weet, waar je de fout in bent gegaan. Met de interactieve flora hoeft dat niet meer. Je begint bij de determinatie gewoon met het bepalen van de ecofoon. Dat is het terreintype waar je de plant vond. Vervolgens werk je via het aanklikken van door jezelf gekozen kenmerken, zoals bloemkleur en blad-vorm naar de naam van de plant. Je kunt zo van 1419 planten van

de ca. 1450 in Nederland voorkomende planten de naam bepalen. Heel plezierig is dat je tijdens de zoektocht naar de naam van de plant het aantal keuzemogelijkheden ziet slinken, omdat dat met een teller wordt bijgehouden. Je weet dan bij benadering hoever je nog van een soort verwijderd bent. Je kunt ook voortdurend in de gaten houden welke soorten er nog over zijn.

Prettig van de interactieve flora is dat je zelf mag kiezen in welke volgorde je de kenmerken gebruikt. Wanneer je moeite hebt met het bepalen van de juiste bloemkleur, dan kies je bijvoorbeeld eerst voor de bladvorm. Uiteindelijk kun je zo langs verschillende wegen op de juiste naam van de plant uitkomen. Met eenvoudig te determineren planten lukte mij dit vrij gemakkelijk. Voor grassen en zeggen grijp ik uiteindelijk toch liever naar de gewone Flora. Het lukte mij bijvoorbeeld niet om snel de Blauwe zegge te determineren.

In het encyclopedie-deel kunnen vervolgens verschillende foto's van de plant worden bekeken en wordt extra ecologische informatie verstrekt. Een groot aantal foto's is van goede kwaliteit, maar er zitten ook minder geslaagde foto's in de selectie.

Met de atlasmodule is het mogelijk om het verspreidingspatroon van de plant in Nederland op te roepen en zo de determinatie te controleren. Wel zijn de verspreidingsgegevens natuurlijk gedateerd, omdat er gebruik is gemaakt van de Atlas van de Nederlandse Flora. Een kopie van de recente FLORON-bestanden zou de bruikbaarheid van deze CD-ROM hebben vergroot.

Je kunt als je in de verspreiding van plantensoorten bent geïnteresseerd ook beginnen met de atlasmodule. Hierbij zijn er drie mogelijkheden. Je zoekt op plant, op natuurgebied of op uurhok.

De database die geraadpleegd kan worden en waarbij van 2050 natuurgebieden de locatie op kaart en de floralijs van het corresponderende atlasblok kan worden opgeroepen is een leuke vondst. Wel blijkt bij een snelle screening met het Natuurmonumenten-handboek, waarin 2400 natuurgebieden staan, dat veel (kleine) natuurgebieden ontbreken. Ook is het merkwaardig dat

bij een natuurgebied als 't Laag er drie ver uit elkaar liggende blokjes in Noord-Holland verschijnen, terwijl het Natuurmonumenten-handboek er slechts één bij De Weere vermeldt. Hier moeten de makers nog eens kritisch naar kijken. Leuk is het om met de atlasmodule te kijken naar de Rode-Lijstsoorten per atlasblok. Wel komen de Vlamingen er bekaaid vanaf. Zo ontbreken plantenkaartjes van Vlaanderen. Ook ontbreken er soorten die wel in Vlaanderen, maar niet in Nederland voorkomen (bijv. Tweenervige zegge).

Bij de vraag naar alle Rode-Lijstsoorten in een atlasblok, krijg je in de selectie alle gewone én Rode-Lijstsoorten. Het blijkt alleen mogelijk om de soorten per afzonderlijke Rode-Lijstcategorie op te roepen. Door de auteurs is nog een extra categorie aan de Rode Lijst toegevoegd. Dit zijn achteruitgaande soorten, die in meer dan 60 atlasblokken voorkomen. Waarschijnlijk had deze categorie overeen moeten komen met de 'Appendix 1-soorten' van de Rode lijst. Bij deze keuze verschijnen echter bijna alle in één blok gevonden gewone én Rode lijstsoorten.

Tenslotte is het nog mogelijk om je eigen diapresentatie met deze flora samen te stellen.

De interactieve flora voldoet zeker aan een behoefte en biedt veel mogelijkheden voor de (beginnende) florist. Het is goed mogelijk om met deze flora een plant te determineren. Echter voor moeilijke soorten (bijv. zeggen en grassen, vind je met een gedrukte flora sneller de naam van de plant.

De hoop is dat in de volgende versie een deel van de kinderziekten zijn opgelost en dat ook van andere soortengroepen (mossen, kranswieren) interactieve CD ROM's zullen verschijnen.

De interactieve flora biedt nu een waardevolle aanvulling op de papieren flora's, omdat deze behalve de naam nog veel andere interessante informatie biedt.

Drs. J.W.M. Marijnissen en drs. I. Mol 1998. De interactieve Flora van Nederland en Vlaanderen. Uitgeverij Malmberg en Katholieke Universiteit Nijmegen. Prijs: f 119,95

Arnout-Jan Rossenaar

Van sneeuwspringer tot *Cylisticus convexus*

Al jarenlang bestaan de Nederlandse Faunistische Mededelingen, maar het verschijnen was onregelmatig. In de mededelingen werden determinatietabellen en verspreidingsatlassen gepubliceerd van allerlei insectengroepen.

Nu heeft men bij het EIS en Naturalis besloten om er een echt tijdschrift van te maken dat minimaal tweemaal per jaar verschijnt. In het tijdschrift zullen korte artikelen verschijnen, maar ook uitgebreidere naamlijsten en achtergrondartikelen. De bedoeling is niet alleen populaire groepen als vlinders en libellen te behandelen, maar een bijdrage te leveren aan de kennis van de Nederlandse biodiversiteit.

In het eerste nummer van deze nieuwe start is dit uitgangspunt goed te zien. Zo gaat het openingsartikel over de sneeuwspringer. De schitterende foto's van René Krekels en de beschrijving van voorkomen en levenswijze stimuleren om op pad te gaan en dat leuke beest zelf te zoeken.

Andere artikelen betreffen de naamlijst van de Nederlandse glanskevers en een van de Nederlandse duizendpoten, een beschrijving van faunistiek en ecologie van een zweefvlieggenus en de beschrijving van een zeldzame landpissebed, *Cylisticus convexus*.

Het laatste deel van het tijdschrift is gereserveerd voor waarnemingen en mededelingen. Dit deel geeft eindelijk weer een podium voor kortere berichten waarin leuke vondsten en waarnemingen kunnen worden gedocumenteerd. In dit eerste nummer staan onder andere een overzicht van interessante libellenwaarnemingen in 1998, een stukje over dansmuggen in natuurontwikkelings-terreinen en de nieuwe vondst van het locomotiefje (een sprinkhaan) in Nederland.

De manier van vormgeven en de stijl van schrijven geven duidelijk aan dat Nederlandse Faunistische Mededelingen zich bevindt tussen de uiterst gedegen, maar toch taaie en saaie Entomologische Berichten en de gespecialiseerdere tijdschriften als 'Brachytron' over libellen en het meer populaire 'Vlinders'. Het is zeker een aanrader voor mensen die wat breder geïnteresseerd zijn in ongewervelden.

Kars Veling